

Loodusväärtuste kaitset puudutavad soovitusel kohalikul tasandil olulistes metsades

4.02.2021

Liis Kuresoo
SA Eestimaa Looduse Fond

Kohalike metsaotsuste seminar omavalitsustele
Rahastaja: Aktiivsete Kodanike Fond

EESTIMAA LOODUSE FOND

Väärtuste kaardistamine, eesmärkide seadmine

- **Looduskaitse väärtused**

- Avalikud andmebaasid (EELISE andmebaas, [metsaregister](#) ja selle [kasutusjuhend](#), [maa-ameti looduskaitse rakendus](#), [e-elurikkuse loodusvaatluste portaal](#), [loodusvaatluste andmebaas](#))
- Kohalike loodushuviliste teadmised
- Tellitud inventuurid ekspertidelt

- **Kultuuriväärtused**

- Avalikud andmebaasid ([metsaregister](#), [kultuurimälestiste kaart](#), [ajalooline kaart](#))
- Kohalikud asjaarmastajad

- **Puhkeväärtus**

Krillimäe maastikukaitseala kaitse-eeskiri*

Kaitse-eeskiri kehtestatakse „Looduskaitseseaduse” § 10 lõike 7 punkt 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§1. Krillimäe maastikukaitseala kaitse- eesmärk

- (1) Krillimäe maastikukaitseala (edaspidi kaitseala) kaitse-eesmärk on kaitsta:
 - 1) rannikumadalikul terviklikult säilinud väärtuslikku loodusmaastikku (eelkõige metsakooslusi) säilitamaks bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteeme. Kaitsealale jääb riikliku kaitse all olev Rohuneeme rahn.
 - 2) Eestis haruldase sõnajala *Dryopteris expansa* domineerimisega jänesekapsa-sõnajalametsi, salu-lodu-sanglepikuid ja salu-lodu-segametsi ja põlismetsa tunnustega puistuid ning laialehiseid lehtpuid.
- (2) Kaitseala maa-ala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele piiranguvööndisse.
- (3) Kaitsealal kehtivad „Looduskaitseseaduses“ sätestatud piirangud selles kaitse-eeskirjas sätestatud erisustega.

§2. Kaitseala asukoht

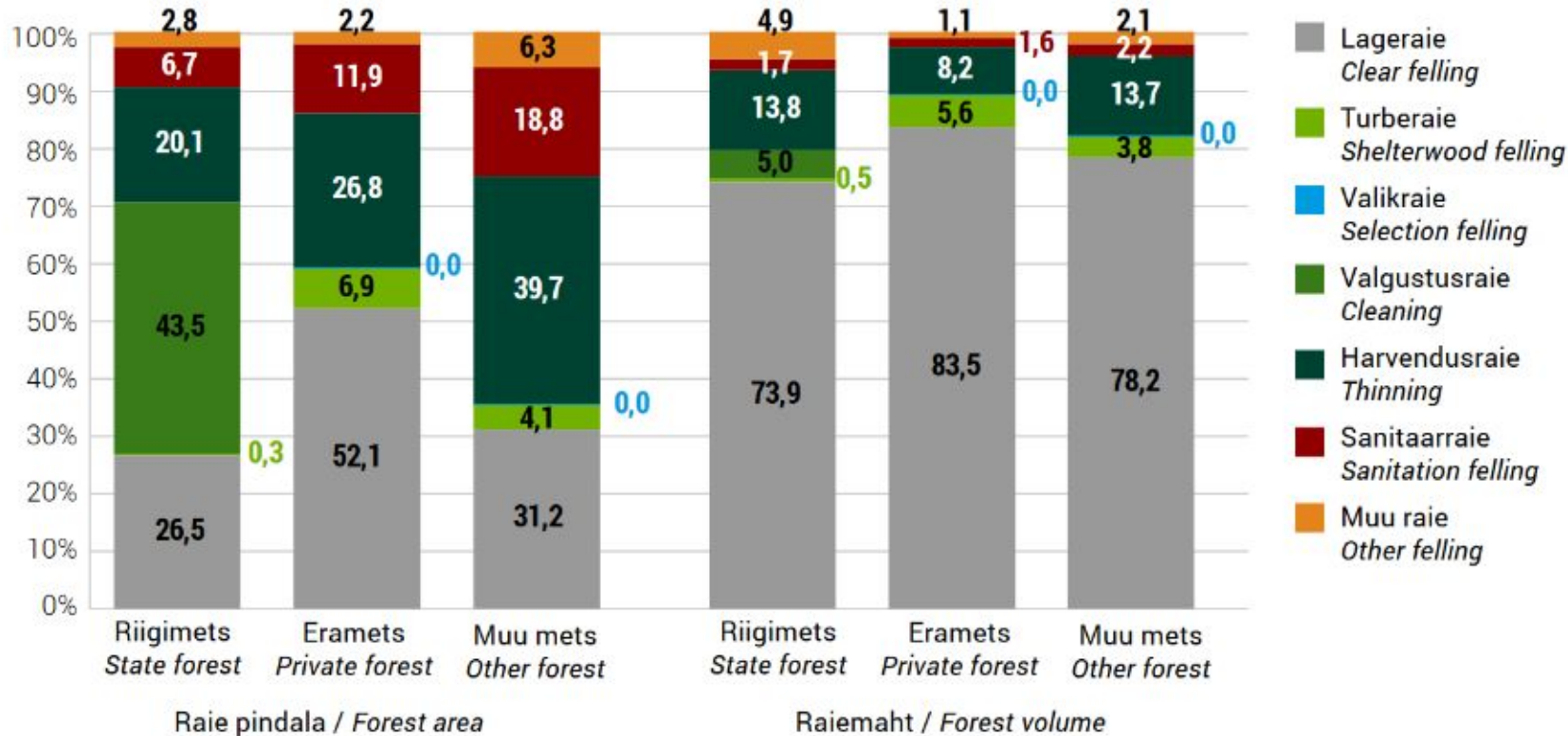
- (1) Kaitseala¹ asub Harjumaal Viimsi vallas Lubja külas.

§3. Kaitseala valitseja

Krillimäe maastikukaitseala valitseja on Viimsi Vallavalitsus.

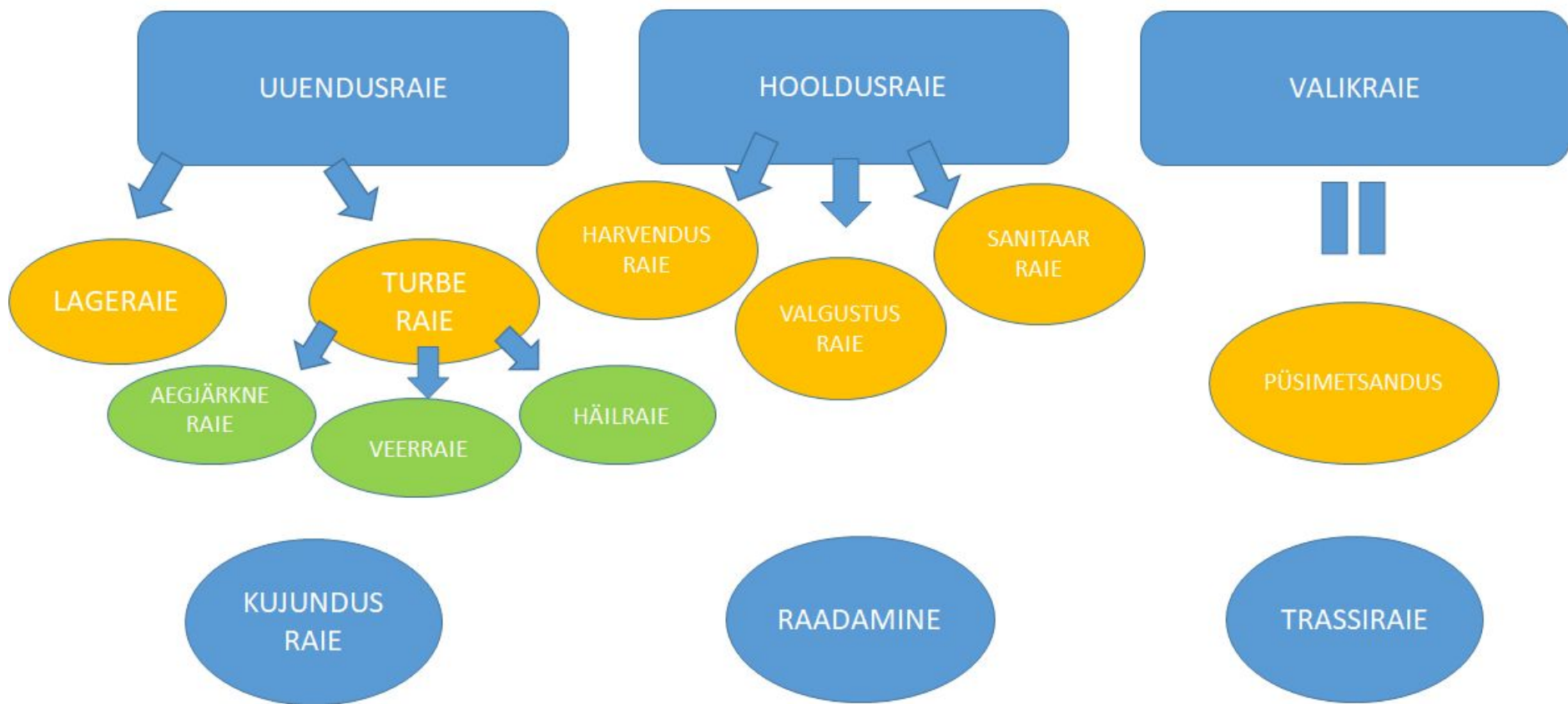
<https://keskkonnaportaal.ee/register/protected-nature-object/8957528>

Allikas: [Aastaraamat mets 2018](#) (hinnang raiedokumentide alusel)

Raieliigid

Lageraiepõhise metsamajandamise keskkonnamõju

Lageraiepõhise metsamajandamise keskkonnamõju on palju uuritud. Olulisemad teadaolevad mõjud ([Eesti metsanduse arengukava aastani 2030 alusuuring](#)):

- ohustatud liikide hävimine koos substraadi ja mikroelupaikadega.
- raietööde käigus hukub hulganisti linnumune ja -poegi ning hukka saab nii hästi tavalisi kui ka ohustatud liike, ainuüksi 2018. aastal hukkus Eestis kevadsuviste raietööde tagajärjel umbkaudu 84000 linnupoega ([Mägi, 2019](#)).
- raiesmikke asustab avamaataimestik ja sellega seotud teised liigid, metsaelustik tõrjutakse välja.
- istutuse või loodusliku uuenduse käigus kasvama hakanud uus noor mets muutub aastakümneteks tihedaks, paljudele liikidele sobimatuks elustikuvaeseks koosluseks, mis on ka rekreatiivselt väheväärtuslik.
- raie järel jäävad avatuks kasvava metsa servad, mis muutuvad tormihellaks, samuti on kuusikutes heed heaks toitumispaigaks kuuse-kooreüraskile.
- mitme metsapõlve jooksul toimub metsade elustiku mitmekesisuse vaesumine.

Püsimetsandus

Püsimets on selline mets, mida majandatakse valikraietega.

1. kasvatatakse kasvukohale omaseid puuliike;
2. metsamaad üldjuhul ei kuivendata ega kasutata muid intensiivseid võtteid, nagu väetamine või lausaline künd;
3. hoitakse järjepidevalt kõrgmetsa ning raiumata jäetakse säilikuud.

Teejuht püsimetsandusse

Püsimetsana saab majandada pea kõiki metsatüüpe, kuid on mõned erandid, kus selle rakendamine kõne alla ei tule. Näiteks ei sobi püsimetsana majandamiseks raieküpsed üheealised ja -sugused istutatud kuusikud. Samuti tuleb meele pidada, et monotoonseid, ühevanuselisi ja -liigilisi puistuid tuleb alles hakata püsimetsaks kujundama, see aga võib aastakümneid aega võtta.

EESTIMAA LOODUSE FOND

Näide valikraiega majandatud metsast
Foto: Liis Kuresoo

Turberaied

- häilraie - maksimaalselt viis häilu hektari kohta ja häilu läbimõõt ei tohi olla suurem kui 40 m;
- aegjärkne raie - metsas raiutakse puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna;
- veerraie - mets raiutakse langi servast lageraie korras korduvate raiejärkudena mitte rohkem kui puistu keskmise kõrguse laiuselt;

Tingimused, mida saab KOV turberaiete puhul täpsustada:

1. raieliik - häil-, aegjärkne või veerraie;
2. pindala- Metsaseaduses lubatud kuni 10 ha;
3. periood - Metsaseaduses minimaalne periood 6 aastat;
4. raievanus - Metsaseaduse järgi lubatud teha raieküpses puistus;

Turberaiega
majandatud mets,
kus uuendust on
järgelpidevalt
hooldatud ja
sarapuud välja
raiutud

Foto: Markus Pau

EESTIMAA LOODUSE FOND

Lageraied

Tingimused, mida saab täpsustada:

1. pindala - Metsaseaduses lubatud kuni 7 hektarit või rohkem, kui eraldis on 7 hektarist suurem;
2. raievanus - Metsa küpsuskriteeriumid tulenevad [metsa majandamise eeskirjast](#): puistu esimese rinde raievanuse kaalutud keskmine, rinnasdiameeter ja puistu täius;
3. kõrvaloleva raiesmiku uuenemine - Metsaseaduse järgi loetakse lank uuenenuks kui seal *kasvab ülepinnaliselt paiknevaid metsakasvukohatüübile sobiva liigi puid, mille mõõtmed ja kogus tagavad uue metsapõlve tekke.*

Lisatingimused

- Lamapuidu, surnud puude ja säilikpuude nõuete määramine
 - 25 tm hektari kohta nii lamavat kui seisvat surnud puitu, säilikipuid vähemalt 15% tagavarast.
- Kokkuveoteede rajamise põhimõtete määramine
 - künklikul maastikul peaksid kokkuveoteed kulgema piki samakõrgusjooni;
 - metsamaastiku omapära järgivad, loogelised teed
- Puistu uuenemine
 - keelata võõrliikide kultiveerimine ja puhtpuistute rajamine
 - hoida metsade geneetilist mitmekesisus

- Kuivendussüsteemide rajamine ja hoiutööd
 - kuivendussüsteemide rekonstrueerimine on suure keskkonnamõjuga tegevus, mida tasub rohevõrgustikus või kohaliku tähtsusega kaitsealadel vältida, piirduda tuleb üleujutuse vältimiseks vajalike hooldustöödega.
- Piirangute seadmine uue metsa rajamisele
 - liigirikkad avakooslused (niidud, karjamaad, sood, kaitstavat liikide elupaigad jt kohad) tuleb kaardistada ning võimalusel keelata nende alade metsastamine.

- Metsade elurikkust suurendavate puistu üksikelementide kaitse
 - ebatavaliselt suured ja jämedad, väljapaistva võraga vanad puud;
 - surnud puud paikades, kus nad ei kujuta ohtu inimestele ega nende varale
 - suurte lindude pesapuud;
 - kaitsealused puu-ja põõsaliigid;
 - silmapaistvad remmelgad, pihlakad, sarapuud, kadakad, toomingad jt põõsad või madalad puud;
 - põlengujälgedega puud;
 - omapärased puud –suurte pahkadega, kääbusjad, maapinnal harunenud, kokkukasvanud jt puud;

Aitäh kuulamast! Küsimusi?

